

Стовба О.В.
Студентка ФСП
КПШ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник:
Солончук І.В.,
ст. викл., ФСП
КПШ ім. Ігоря Сікорського

Третейське судочинство в Україні як уже зроблений крок на шляху до правової системи, яку ми будемо

Досить часто останнім часом після певних політичних змін в нашій країні, ми чуємо тезу про те, що нам варто впроваджувати прогресивні зміни, які б змогли поставити нашу судову систему на рівень з іншими світовими, які нам здаються більш сучасними та дієвими. Однак на сьогодні в Україні існує досить багато механізмів урегулювання спору між сторонами, які уже давно вийшли за межі пережитків радянської правової системи та стану зашкарублості. Одним із таких інструментів можна вважати здійснення третейського судочинства на території України.

Однією із помітних рис українського менталітету є часом критична нездатність сприймати будь-що нове, навіть якщо це «нове» має досить помітні та значні переваги. Так більшість українців помітивши у характеристиці третейського суду слово «недержавний», звичайно, приймуть рішення обходити його десятою дорогою, адже у свідомості більшості громадян закладений стереотип, що «державний» дорівнює «дієвий». Однак у деяких випадках це твердження хибне. На прикладі третейських суддів я б хотіла пояснити, чому так.

Отже, відповідно до Закону України «Про третейські суди», третейський суд - недержавний незалежний орган, що утворюється за угодою або відповідним рішенням заінтересованих фізичних та/або юридичних осіб у порядку, встановленому цим Законом, для вирішення спорів, що виникають із цивільних та господарських правовідносин [4]. Загалом діяльність третейських судів являє собою недержавну юрисдикційну діяльність, яка ґрунтується на основоположних принципах, відповідає законодавству України та в певній мірі використовує методи арбітрування. Говорячи про те, що на сьогодні третейський суд розцінюється як прогресивний і досить дієвий альтернативний спосіб вирішення суперечок, можна зазначити, що таке твердження не є безпідставним і варто відмітити основні плюси здійснення третейського судочинства як ознаки демократичної держави, в якій захищаються інтереси її громадян. По-перше, нам відомо, що відповідно до Конституції України, судові рішення ухвалюються іменем України і є обов'язковими для виконання, у той час, коли третейські суди приймають рішення лише від свого імені, тому вони є обов'язковими тільки для сторін спору. Тобто діяльність третейських суддів базується на пріоритеті захисту прав саме окремих осіб, які є учасниками спору, а не інтересів держави в першу чергу. По-друге, процедура розгляду справи третейським судом передбачає, що учасники спору самі можуть обрати суддів, досвіду та кваліфікації яких вони довіряють та ті, які можуть, на їхню думку, гарантувати захист їх інтересів. По-третє, третейські суди мають досить явний плюс для державних судів, адже вони значним чином розвантажують останніх від великої кількості справ, які чекають свого розгляду. До того ж третейські суди існують за рахунок коштів самих учасників процесу, тому не потребують державного забезпечення. По-четверте, процедура розгляду спору

третейським судом є досить демократичною за своєю природою, це підтверджується тим, що сторони можуть самі вибирати склад суду (це можуть бути найбільш авторитетні юрист – вчені та практики – які володіють відповідною кваліфікацією), місце проведення самого слухання і навіть частково саму процедуру розгляду спору, що дає змогу отримати рішення в досить короткі строки, що є безперечним плюсом для сторін у процесі. Поп'яте, важливо відмітити, що розгляд справи третейським судом передбачає сприяння закінчення розгляду справи мировою угодою та можливість її укладення на всіх стадіях процесу.

Звичайно, що не дивлячись на ці істотні переваги, у діяльності третейських судів є досить багато недоліків з огляду на те, що, як правило, їх порівнюють з державними судами. Однак, на мою думку, такий підхід є не зовсім правильним, адже третейський суд – це скоріше певний інструмент, який є, безперечно, специфічним, але це все-таки певна альтернативна форма в певних сферах права, яка здебільшого є наслідком приватноправового регулювання майнових відносин, але при цьому керується принципом автономії волі сторін. На жаль, на сьогодні третейські суди загалом користуються досить низьким попитом і це пояснюється досить банально: переважна більшість населення навіть не знає про їх існування або ставиться з недовірою до такого досить специфічного виду діяльності. Це спричинено тим, що третейський суд для громадян видається чимсь примарним та далеким, тим, що навряд чи допоможе їм у вирішенні важливої проблеми. Не варто також забувати, що досить популярні в усьому світі арбітраж або медіація перейняли досить багато саме від принципів, на яких ґрунтується діяльність третейських судів.

Отже, на мою думку, сьогодні третейські суди в Україні – це нова, досить дієва, дещо специфічна, але разом з тим прогресивна альтернативна форма здійснення судочинства в Україні. Вона дає змогу сторонам впевненість в тому, що їх інтереси абсолютно точно буту захищеними, можливість корупції буде виключена, а судовий процес відбудеться справедливо, об'єктивно та швидко. Я вважаю, що для того, щоб підвищити рівень довіри до третейських судів серед населення варто розглянути дещо новий варіант їх діяльності. На сьогодні набуває досить значного поширення медіація в Україні, саме тому існуючі окремо два інститути – третейські суди та медіація – можуть бути об'єднані як альтернативні форми судочинства для отримання найбільш ефективного результату. Тобто процедура розгляду справи не буде виглядати у свідомості людей як строгий суддя і тяганина з документами тривалістю в три роки, а цивілізовані переговори за участю медіатора і можливість подальшого розгляду справи професійними юристами з пріоритетом захисту інтересів особи в першу чергу. На мою думку, ніякі глибокі реформування судової системи не зможуть дати нам дієвого та бажаного результату, доки ми не зможемо зрозуміти, що в цьому випадку нічого глибоко реформоване старе не зможе замінити, можливо, дещо специфічне і поки що невідоме нам, але нове.

Список використаних джерел

1. Конституція України Конституція України : прийнята на п'ятій сес. Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. : із змін., внес. згідно із Законом № 2222—IV (2222-15) від 8. груд. 2004 р. — Х. : Ігнатекс-Україна, 2009. — (Нормативні документи та коментарі).
2. Господарський Кодекс чинне законодавство зі змін. та допов. (відповідає офіц. текстові). — К. : Паливода, 2016.
3. Цивільний Кодекс чинне законодавство зі змін. та допов.: (відповідає офіц. текстові). — К. : Паливода, 2012.

4. Закон України «Про третейські суди» " : наук.-практ. комент. / [Берездецький Ю. М. та ін. ; ред. та упорядкув. Р. Я. Корінець] — Львів : Укр. технології ;

5. Методичний посібник Третейські суди в Україні Книга перша; Автори: за редакцією В. П. Самохвалова та А. Ф. Ткачука Редактор: Стірська Н. М. – 168 ст.